

Analyse af forskningsmidler på dagtilbuds- og grundskoleområdet

Udarbejdet for formandskabet for Rådet for Børns Læring

Juni 2020

IRISgroup

Indhold

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning 3

1. Introduktion til analysen 4

2. Dansk forskning – et overblik 7

3. Omfanget af forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet 12

4. Den interne finansiering på de højere læreanstalter 20

5. Den eksterne finansiering på de højere læreanstalter og udviklingen i forskningsområdet 24

Bilag 28

A. Spørgeskemaundersøgelse blandt institutioner og institutter 29

B. Spørgeskema blandt forskere 31

C. Interviewdeltagere 32

Sammenfatning

Hovedkonklusionerne fra analysen kan sammenfattes i følgende punkter:

I 2018 blev der afholdt forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet for 315 mio. kr. på de offentlige videninstitutioner. Størstedelen af forskningen blev udført inden for grundskoleområdet (76 pct.).

Omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet var i 2018 på omtrent samme niveau som forskning inden for de strategiske forskningsområder robot-/droneteknologi samt fødevaresikkerhed.

Flest forskere angiver, at deres forskning omhandler børn i aldersgrupperne 7-12 år og 13-15 år. Kun 15 pct. af forskningen vedrører de 0-2 årige.

Den kvalitative metodik er den mest benyttede metode for forskere inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet. Knap 60 pct. har angivet den kvalitative metode som deres primære metode, mens ca. hver fjerde forsker benytter en blanding af metoderne.

Omkring 55 pct. af forskningen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet i 2018 var finansieret af interne midler, svarende til 174 mio. kr. Omkring 45 pct. af forskningen var finansieret af eksterne midler, svarende til 141 mio. kr.

Forskningsmidler fra private fonde udgør 50 pct. af den eksterne finansiering, og private fonde spiller således en væsentlig rolle for området.

I en international sammenligning publicerer Danmark færre publikationer per mio. indbyggere inden for uddannelsesforskning end de andre nordiske lande.

Danmark har den laveste andel af højtciterede artikler inden for uddannelsesforskning blandt sammenligningslandene.

1

Introduktion til analysen

1.1 Indledning

Formål

Formandskabet for Rådet for Børns Læring ønsker at sætte øget fokus på kvalitet i grundskoler og dagtilbud. I den forbindelse har formandskabet for Rådet for Børns Læring bl.a. ønsket at sætte fokus på omfanget af dansk forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet. Udgangspunktet er, at forskning på området er et vigtigt element i at understøtte og styrke kvaliteten af arbejdet i landets dagtilbud og på landets grundskoler.

Der findes ikke tilgængelig statistik for omfanget af forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet i Danmark. Formandskabet for Rådet for Børns Læring har derfor bedt IRIS Group om at belyse omfanget af forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet via eksisterende datakilder og i kombination med en spørgeskemaundersøgelse blandt institutioner og forskere med aktiviteter på området.

Baggrund

Målet har været at samle data, der belyser følgende, centrale spørgsmål:

- Hvor mange midler anvendes årligt på forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet?
- Hvor mange forskere er beskæftiget med forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet?
- Hvordan er forskningsfinansieringen fordelt på hhv. interne og eksterne finansieringskilder?

Et væsentligt element i analysen har været at sætte forskningsindsatsen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet i perspektiv ved at sammenholde med investeringer inden for andre forskningsområder og ved at sammenholde dansk forskning med indsatsen, som gøres i relevante sammenligningslande, herunder de nordiske lande.

Organisering

Analysen er udført af IRIS Group for formandskabet for Rådet for Børns Læring. Til at bistå med dataindsamlingen har der været tilknyttet en styregruppe for analysen. Styregruppen bestod af:

Christian Christrup Kjeldsen, viceinstitutleder for forskning, Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet.

Martin Bayer, leder af Forskning og Udvikling, Institut for Pædagoguddannelse, Københavns Professionshøjskole.

Styregruppen har bidraget til kvalificering af dataindsamlingen. Analysens resultater bygger på IRIS Groups egne fortolkninger af de indsamlede data.

Derudover har der løbende været afholdt møder med formandskabet for Rådet for Børns Læring med henblik på at fastlægge retningslinjer for dataindsamlingen og fortolkning af analyseresultater.

1.2 Tilgang og afgrænsning

Afgrænsning

Der er en række metodiske udfordringer knyttet til at opgøre forskningsaktiviteter (FoU) på dagtilbuds- og grundskoleområdet.

En væsentlig udfordring består i at afgrænse forskning fra andre former for videnproduktion. Der er valgt at tage udgangspunkt i Frascati-manualen. Den definerer forskning og udvikling som skabende arbejde foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden samt udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder.

Fælles for al FoU-aktivitet er, at det skal indeholde et nyhedselement. I nærværende undersøgelse indgår forskningsaktiviteter, der ligger inden for grundforskning, anvendt forskning og udvikling.

En anden væsentlig udfordring knytter sig til afgrænsning af selve forskningsfeltet. Vi har i denne undersøgelse valgt følgende definition som grundlag for at afgrænse forskningsområdet:

> *"Kortlægningen vedrører forskning i forhold til dagtilbud, grundskole og overgangen til ungdomsuddannelserne. Forskningsområdet inkluderer forskning i kulturelle, strukturelle og organisatoriske rammer samt forskning i rammerne for undervisningen og aktiviteter som fx leg og bevægelse. Forskning dækker både grundforskning, anvendt forskning og udvikling."*

For at belyse omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet har vi anvendt registerdata, spørgeskemadata og interviewdata. Til højre på siden er givet en kort beskrivelse af de forskellige datakilder, som danner grundlag for analysen.

Danmarks Statistik:
Registerdata fra Danmarks Statistik benyttes til at tegne et overordnet billede af uddannelsesforskning i Danmark. Da det ikke er muligt at opgøre forskningen på dagtilbuds- og grundskoleområdet i Danmarks Statistiks data, benyttes disse data kun til at give et overblik over offentlig dansk forskning og til at perspektivere forskningsområdernes størrelse i forhold til hinanden.

Bibliometri:
Der benyttes bibliometriske indikatorer for at belyse omfanget og kvaliteten af dansk uddannelsesforskning sammenlignet med andre lande.

Spørgeskemaundersøgelse:
Der er gennemført to spørgeskemaundersøgelser med henblik på at kortlægge omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Den ene spørgeskemaundersøgelse er udsendt til professionshøjskolerne og relevante institutter ved universiteterne med det formål at afdække omfanget af forskningen. I undersøgelsen har institutionerne opgjort deres forsknings- og udviklingsudgifter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet samt deres finansieringskilder for 2018. På den baggrund er det muligt at opgøre omfanget af forskning inden for området.

Den anden spørgeskemaundersøgelse dækker forskere, der har aktiviteter inden for forskningsområdet. Formålet med undersøgelsen har været at beskrive de specifikke fagområder nærmere.

Interviews:
Der er gennemført 11 interviews med institutledere for at få forskningsledernes vurdering af, hvordan omfanget af forskningsaktiviteter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet har udviklet sig over de seneste år.

2

Dansk forskning - et overblik

2.2 Dansk uddannelsesforskning – et overblik

Forsknings- og udviklingsaktiviteter

I dette kapitel gennemgås kort omfanget af de samlede danske forsknings- og udviklingsaktiviteter (FoU) med særligt fokus på uddannelsesforhold. Dertil beskrives antal forskningspublikationer og forskningens gennemslagskraft inden for uddannelsesforskning med udgangspunkt i bibliometriske data.

Antal forskere inden for uddannelsesforhold

Samlet blev der i 2018 afholdt FoU-aktiviteter i det offentlige for 24,6 mia. kr., hvilket svarer til omkring 1,1 pct. af BNP. Danmark har det højeste niveau af offentlig udført forskning set ift. BNP blandt OECD-landene[1].

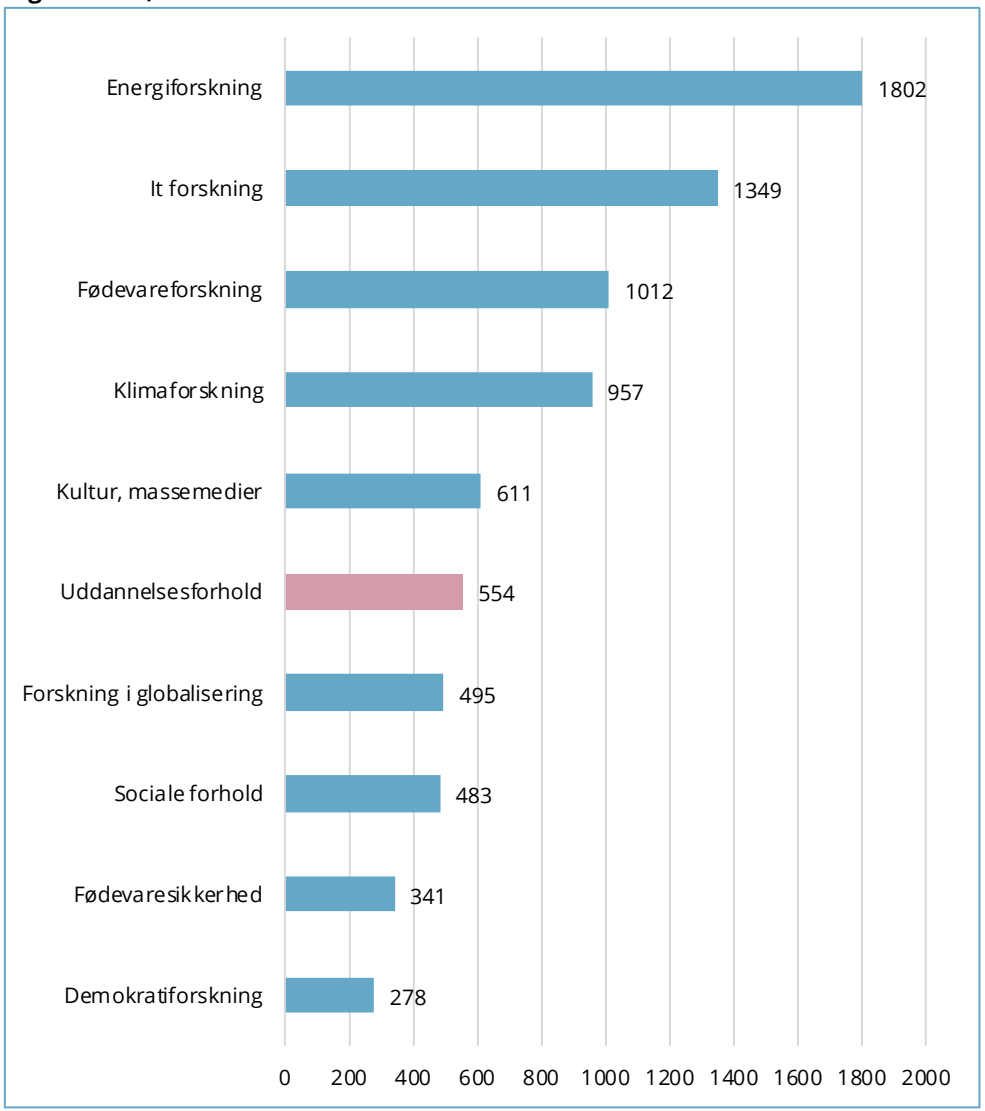
Danmarks Statistik (DST) opgør årligt de offentlige FoU-aktiviteter inden for en række udvalgte, tematiske forskningsområder. DST opgør dog ikke omfanget af forskning specifikt inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet. Det nærmeste man kommer, er forskningsområdet uddannelsesforhold, der bl.a. indeholder forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleforskning samt forskning inden for fx ungdomsuddannelse og videregående uddannelse.

Samlet set var der i 2018 24.336 FoU-årsværk i det offentlige. I figur 2.1 er en mindre del af den offentlige forskning opgjort på udvalgte, tematiske forskningsområder. Det fremgår, at 554 FoU-årsværk var beskæftiget med forskning inden for uddannelsesforhold.

Langt størstedelen af forskningen inden for uddannelsesforhold udføres ved de højere læreanstalter (universiteter og professionshøjskoler). Ud af de 554 FoU-årsværk var 491 af disse ansat ved de højere læreanstalter, hvilket svarer til knap 89 pct. af forskerne. Den resterende forskning blev udført ved sektorforskningsinstitutioner og øvrige offentlige forskningsinstitutioner.

Knap 60 pct. af den offentlige forskning vedrørende uddannelsesforhold finder sted inden for det samfundsvidenskabelige hovedområde. Dernæst følger forskning udført inden for sundhedsvidenskab og humaniora, hvor hhv. 17 pct. og 14 pct. af forskerne er beskæftiget[2].

Figur 2.1 FoU-årsværk inden for uddannelsesforhold og udvalgte tematiske fagområder, 2018

Kilde: Danmarks Statistik, Forskning og Udvikling.
Note: 2018-tal er foreløbige. Figuren er baseret på Danmarks Statistiks opgørelse af tematiske og strategiske forskningsområder (FOUOFF 5 & FOUOFF3).

[1] Uddannelses og Forskningsministeriet (2018) "Uddannelses- og forskningspolitisk redegørelse 2019".
[2] Danmarks Statistik, Forskning og Udvikling.

2.3 Udviklingen af dansk uddannelsesforskning

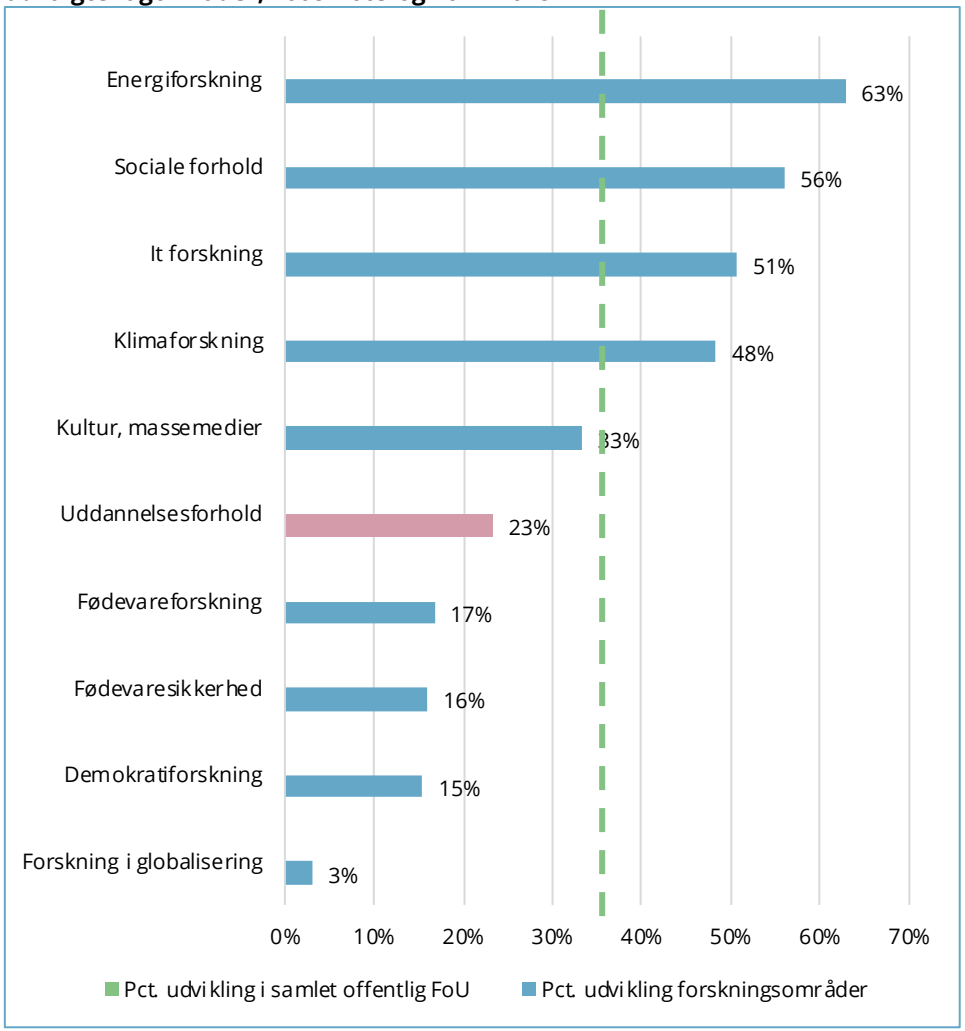
Udviklingen i antal forskere inden for uddannelsesforhold

Figur 2.2 viser udviklingen i antallet af FoU-årsværk fordelt på uddannelsesforhold og udvalgte fagområder over de seneste 10 år. Da der kan være variation i opgørelsen af FoU-årsværk inden for de tematiske forskningsområder fra år til år, er figuren baseret på et gennemsnit af to år.

De seneste 10 år har der været en stigning i antallet af offentlige forskere. Samlet er antallet af FoU-årsværk i den offentlige sektor steget fra omkring 17.900 årsværk i 2008/2009 til 24.300 årsværk i 2017/2018. Det svarer til en stigning på knap 36 pct., som illustreret i figuren med den stiplede streg.

Der er stor forskel på, hvordan de forskellige forskningsområder har udviklet sig de seneste 10 år. Antallet af FoU-årsværk inden for uddannelsesforhold er steget med 23 pct. og har dermed haft en vækst, der ligger under gennemsnittet for offentlig forskning.

Figur 2.2 Gennemsnitlig procentvis udvikling for uddannelsesforskning og udvalgte fagområder, 2008/2009 og 2017/2018

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Danmarks Statistik.
Note: Da opgørelsen af FoU-årsværk inden for forskningsområder kan variere årligt, er figuren baseret på et gennemsnit af to år. Figuren er baseret på Danmarks Statistiks opgørelse af tematiske og strategiske forskningsområder (FOUOFF 5 & FOUOFF3). 2018-tallene er foreløbige.

2.4 Uddannelsesforskning i en international sammenligning

Antal publikationer inden for uddannelsesforskning

Med udgangspunkt i bibliometriske data er det muligt at sammenligne omfanget af videnskabelige publikationer inden for uddannelsesforskning i Danmark og andre relevante lande. Figur 2.3 viser det årlige antal publikationer inden for uddannelsesforskning per mio. indbyggere. Den blå stiplede linje viser udviklingen for Danmark.

I 2008 blev der publiceret 22 videnskabelige artikler per mio. indbyggere i Danmark inden for uddannelsesforskning. Antallet af artikler har været stigende over de seneste 10 år, og i 2018 blev der udgivet knap 60 artikler per mio. indbyggere inden for uddannelsesforskning i Danmark.

Gennem hele perioden har de øvrige, nordiske lande publiceret flere artikler pr. mio. indbyggere end Danmark. Eksempelvis publicerede norske forskere 115 artikler per mio. indbyggere i 2018.

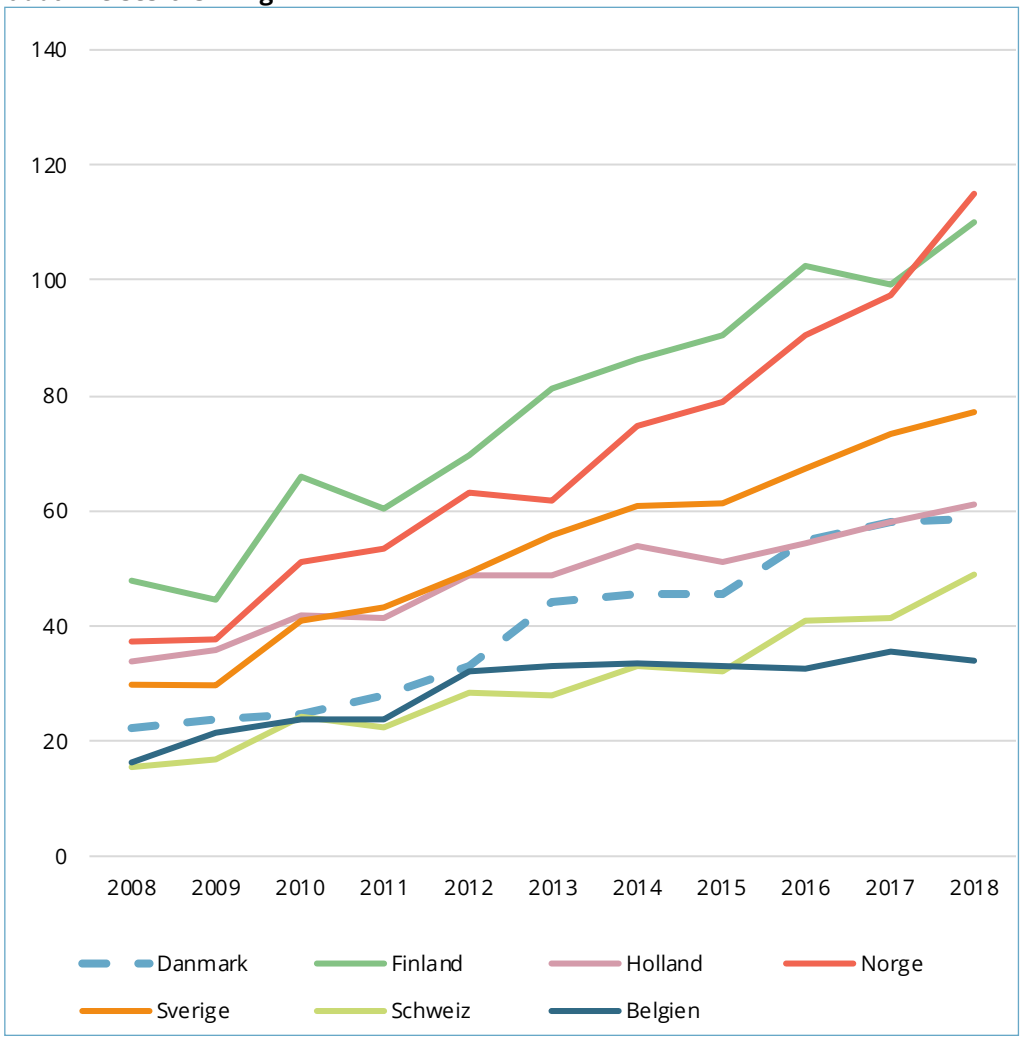
Derudover fremgår det af figuren, at særligt Norge over de seneste fem år har øget antallet af publikationer inden for uddannelsesforskning. Fra 2014-18 er antallet af norske publikationer inden for feltet øget med 54 pct. I Danmark var der en stigning på 28 pct. i samme periode.

Der er gennemført en række analyser, som har afdækket omfanget og udviklingen af uddannelsesforskning i Norge.

Et studie viser bl.a., at der har været en stor stigning i omfanget af uddannelsesforskning i Norge fra omkring 600 mio. norske kroner i 2007 til 1.130 mio. norske kroner i 2013.

Et andet studie fra Norge viser, at der i 2018 var 1.556 forskere beskæftiget med uddannelsesforskning, hvilket svarer til 291 forskere på mio. indbyggere[2].

Figur 2.3. Udvikling i videnskabelige artikler per mio. indbyggere inden for uddannelsesforskning

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Scival.
Note: Videnskabelige artikler dækker over tidsskriftsartikler, konferencebidrag og review-artikler. I fortolkningen af resultaterne er det væsentligt at være opmærksom på, at bibliometriske databaser kun i lav grad indeholder artikler skrevet på nationalsprog. Derved underestimeres det reelle antal af artikler inden for forskningsområdet formodentlig.

[2] *Research Council of Norway (2018) "Evaluation of Norwegian educational research." og Gunnes, H. & Rørstad, K. (2015). "Utdanningsforskning i Norge 2013" NIFU.*

2.5 Den videnskabelige gennemslagskraft af uddannelsesforskning

Den videnskabelige gennemslagskraft

Den videnskabelige gennemslagskraft af de videnskabelige artikler inden for uddannelsesforskning kan vurderes på baggrund af, hvor ofte artiklerne citeres af andre forskere.

Hvis en artikel citeres ofte af fagfæller, vurderes artiklen at have en høj videnskabelig gennemslagskraft, hvilket ofte benyttes som udtryk for høj kvalitet.

Figur 2.3 viser andelen af de enkelte landes publikationer, som er blandt de 10 pct. højest citerede publikationer på verdensplan. Figuren relaterer sig kun til videnskabelige artikler inden for uddannelsesforskning.

Det fremgår, at 14 pct. af de danske videnskabelige artikler inden for uddannelsesforskning er blandt de 10 pct. mest citerede. Til sammenligning er det generelle danske niveau for videnskabelige artikler inden for humaniora og samfundsvidenskab hhv. 21 pct. og 19,6 pct. [3]

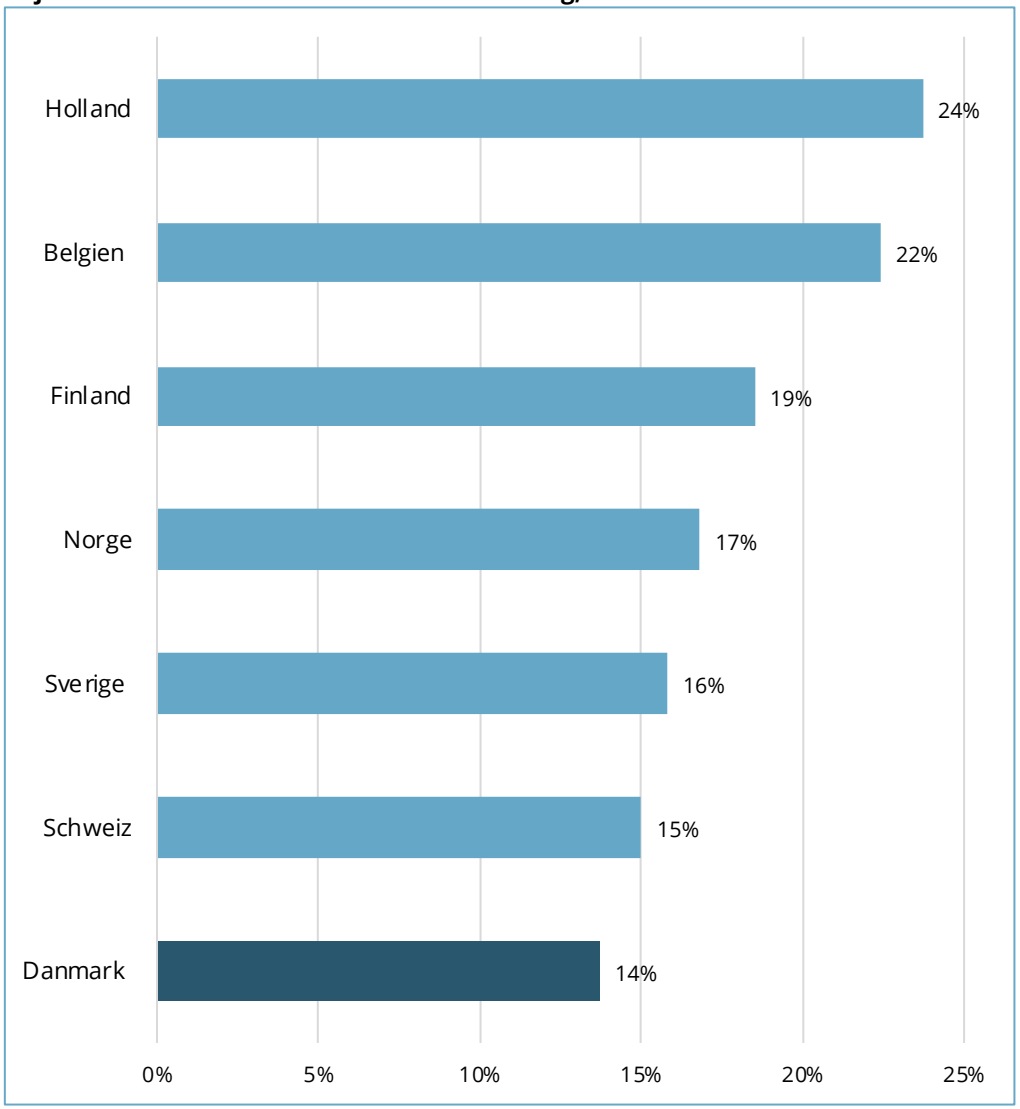
Danmark har den laveste andel af højtciterede artikler inden for uddannelsesforskning blandt sammenligningslandene.

Holland har med 24 pct. det højeste niveau af artikler blandt de 10 pct. mest citerede inden for uddannelsesforskning efterfulgt af Belgien, hvor 22 pct. af artiklerne er blandt de 10 pct. højest citerede.

Selvom Belgien publicerede relativt få artikler inden for uddannelsesforskning, jf. figur 2.3, modtog artiklerne væsentligt flere citationer, end det var tilfældet med de danske.

Schweiz, Sverige og Norge har en lidt højere andel af højtciterede artikler end Danmark, men forskellene mellem de fire lande er ikke store.

Figur 2.4 Andelen af publikationer relateret til uddannelse blandt de 10 pct. højest citerede inden for uddannelsesforskning, 2016-18

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Scival.
Note: Videnskabelige artikler dækker over tidsskriftsartikler, konferencebidrag og review-artikler.

[3] Uddannelses og Forskningsministeriet (2018). "Forskningsbarometer 2018".

3

Omfanget af forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet

3.1 Forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet

For at vurdere omfanget af den offentlige forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet har vi gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt relevante offentlige forskningsinstitutioner.

Derudover har vi udsendt en spørgeskemaundersøgelse til danske forskere, der er aktive inden for feltet.

De to spørgeskemaundersøgelsers formål samt tilgang til udvælgelse af institutioner og forskere er kort beskrevet neden for. Bilag A og Bilag B indeholder en mere dybdegående gennemgang af metoden.

Spørgeskemaundersøgelse blandt forskningsinstitutioner

Spørgeskemaet til forskningsinstitutioner er udsendt til samtlige professionshøjskoler på nær Danmarks Medie- og Journalisthøjskole. Dertil er spørgeskemaundersøgelsen udsendt til en række udvalgte institutter ved universiteterne.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) og Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) er også inkluderet i undersøgelsen, da de spiller en vigtig rolle ift. at genere ny viden inden for forskningsfeltet.

For at sikre en høj validitet i undersøgelsen har der været nedsat en styregruppe med deltagelse af forskere fra Aarhus Universitet og Københavns Professionshøjskole, som har bidraget til udviklingen af spørgeskemaet og udvælgelse af relevante institutioner.

I spørgeskemaet er institutionerne blevet bedt om at angive omfanget af deres forskningsaktiviteter i henhold til definitionen i Frascati-manualen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet samt fordele ressourceforbruget på de to fagområder i 2018.

Institutionerne blev i spørgeskemaet bedt om at opgøre omfanget af både internt finansieret forskning og omfanget af eksterne midler anvendt på forskningsfelterne.

For de interne midler blev institutionerne bedt om at opgøre den allokerede forskningstid pr. medarbejder inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet som en procentdel af medarbejdernes samlede årsværk.

Det skal bemærkes, at opgørelsen alene omfatter institutionernes forbrug i 2018. Der må forventes at være variationer på det eksakte forbrug mellem årene.

Spørgeskemaundersøgelse blandt aktive forskere

For at få en bedre forståelse af den forskning, der bedrives inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, har vi også udsendt et kort spørgeskema til forskere ved de offentlige videninstitutioner.

Spørgeskemaet omhandler bl.a. hvilke forskningstematikker, forskerne primært beskæftiger sig med. Derudover er der i spørgeskemaet spurgt til hvilke aldersgrupper, forskningen primært omhandler, samt hvilken forskningsmetodik, de anvender.

Spørgeskemaundersøgelsen er sendt til forskere ved universiteterne og professionshøjskolerne samt EVA og VIVE.

3.1 Forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet

Forsknings- og udviklingsmidler inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet

Figur 3.1 viser omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet på de danske offentlige videninstitutioner.

Opgørelsen er baseret på indberetninger fra de adspurgte institutioner i spørgeskemaundersøgelsen.

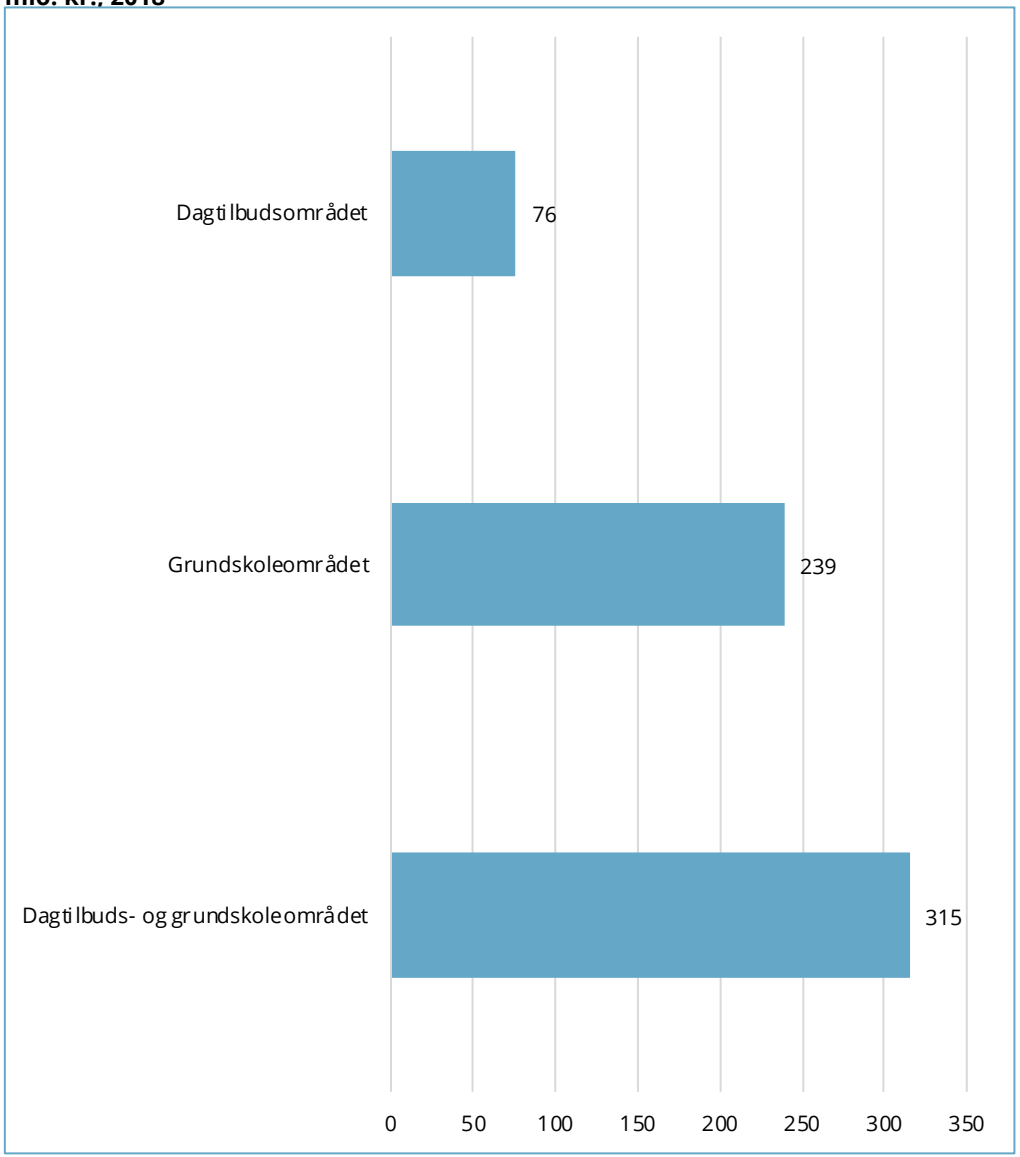
Samlet set blev der i 2018 afholdt forskningsaktiviteter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet for 315 mio. kr.

Heraf blev der afholdt forskningsaktivitet for omkring 297 mio. kr. ved de højere læreanstalter, dvs. universiteter og professionshøjskoler, mens EVA og VIVE tegnede sig for den resterende del.

Langt størstedelen af forskningen omhandlede grundskoleområdet. Omfanget af offentlig udført forskning inden for grundskoleområdet var i 2018 på 239 mio. kr. Det svarer til 76 pct. af de samlede midler.

Tilsvarende blev der i 2018 afholdt forskningsaktiviteter inden for dagtilbudsområdet for 76 mio. kr., hvilket svarer til 24 pct. af de samlede midler.

Figur 3.1. Omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, mio. kr., 2018

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.

3.6 Finansieringen af dagtilbuds- og grundskoleforskning

Finansiering af offentlig forskning

Offentlig forskning finansieres overordnet set enten via interne midler på forskningsinstitutionen (basismidler) eller via eksterne midler.

Interne midler dækker over statslige midler, der årligt uddeles som basismidler til videninstitutionerne. Eksterne midler dækker typisk over konkurrenceudsatte midler fra forskellige kilder som eksempelvis det private erhvervsliv, private non-profit organisationer og fonde, statslige forskningsråd og fonde samt udenlandske midler.

Finansieringen af dagtilbuds- og grundskoleforskning

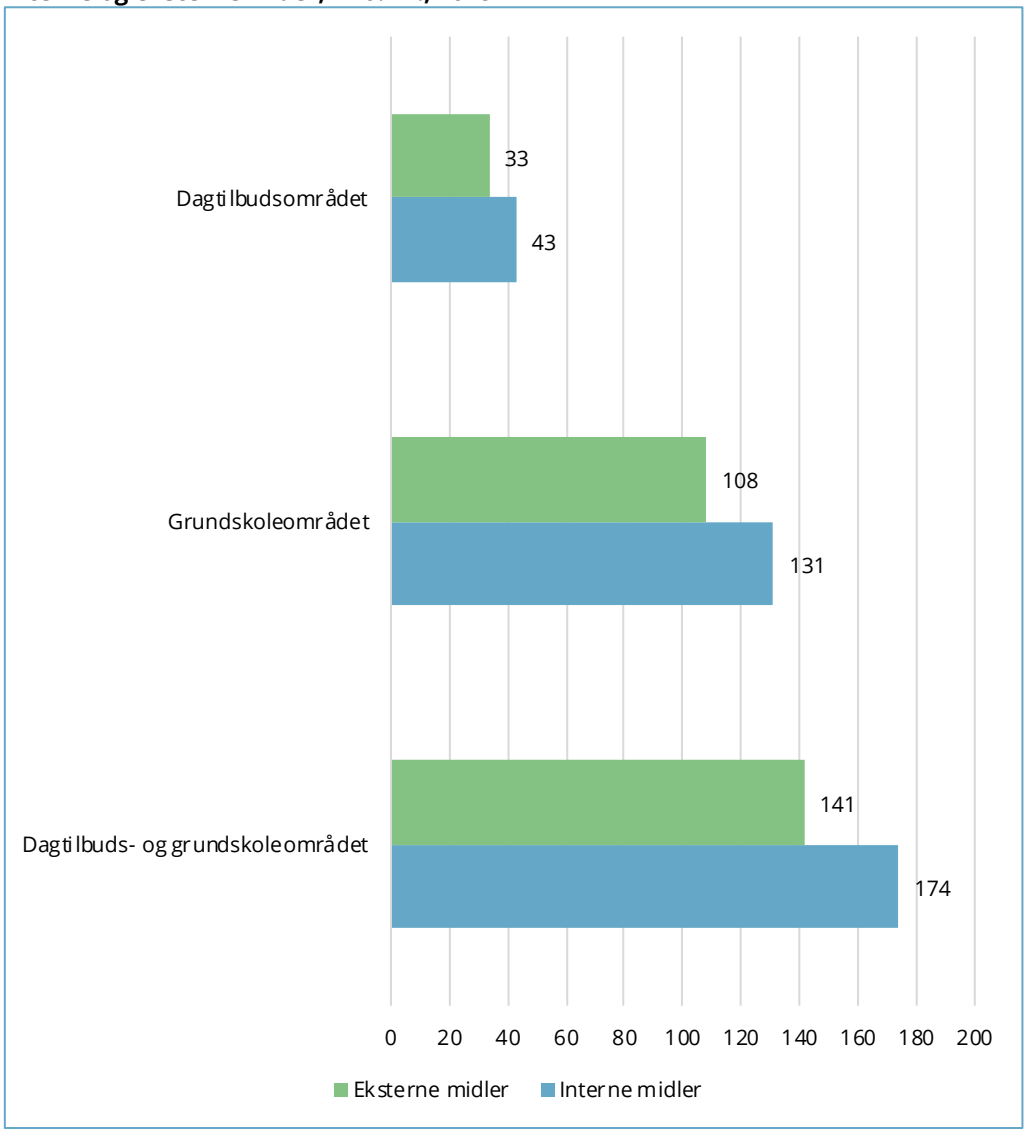
Omkring 55 pct. af forskningen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet i 2018 var finansieret af interne midler, jf. figur 3.2. Dette svarer til 174 mio. kr. Tilsvarende var 45 pct. af forskningen finansieret af eksterne midler, svarende til 141 mio. kr.

Til sammenligning er 55 pct. af den samlede, offentlige forskning i Danmark i 2018 finansieret af interne kilder.

Der er dog en vis variation på tværs af de videnskabelige hovedområder. Inden for samfundsvidenskab og humaniora er omkring 69 pct. af forskningen finansieret af interne midler, mens den tilsvarende andel for naturvidenskab er 45 pct.

For både dagtilbudsområdet og grundskoleområdet er størstedelen af forskningen finansieret af interne midler.

Figur 3.2. Finansieringen af dagtilbuds- og grundskoleforskning, opdelt på interne og eksterne kilder, mio. kr., 2018

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.

3.7 Karakteren af den udførte forskning I

Forskningstematikker

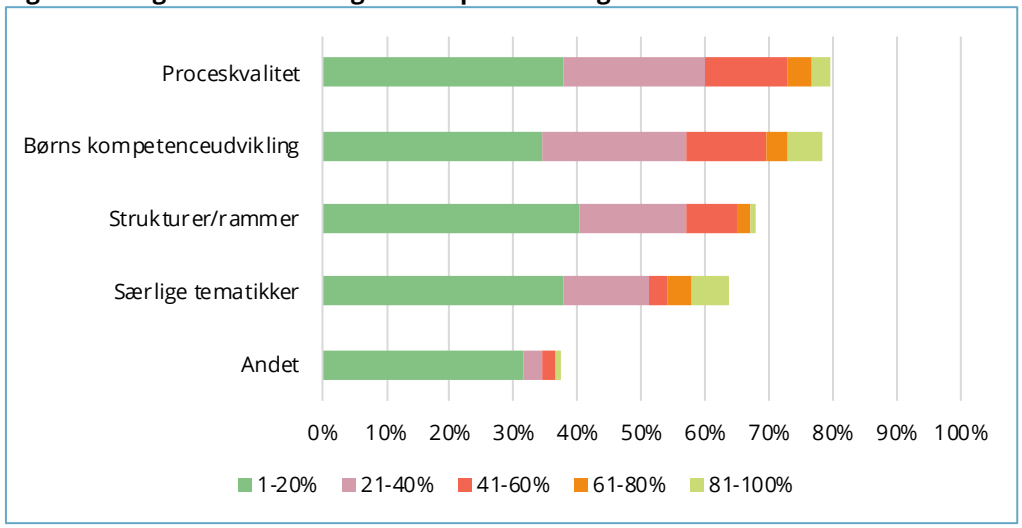
I spørgeskemaundersøgelsen er forskerne blevet bedt om at angive, hvordan deres forskningstid fordeler sig på forskellige forskningstematikker.

Figur 3.3 viser, hvordan forskerne inden for dagtilbudsområdet har anvendt deres forskningstid på forskellige tematikker.

Omkring 80 pct. af forskerne har anvendt en del af deres tid på forskning inden for proceskvalitet. En tilsvarende høj andel har fokus på børns kompetenceudvikling, dvs. fx sproglige, personlige og sociale kompetencer, læring, udvikling og trivsel.

Farverne i søjlerne indikerer, hvor stor en andel af deres forskningstid der er brugt på de forskellige tematikker. Det fremgår, at forskerne som oftest fordeler deres forskningstid på flere forskellige forskningstematikker.

Figur 3.3. Dagtilbudsforskning fordelt på forskningstematikker

Kilde: Spørgeskema blandt forskere inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.
Note: n=137. Figuren er baseret på respondenter, der har angivet at have haft forskningsaktiviteter inden for dagtilbudsområdet. Andelen, der har angivet at have brugt 0 pct. på området, er ikke afbildet i figuren.

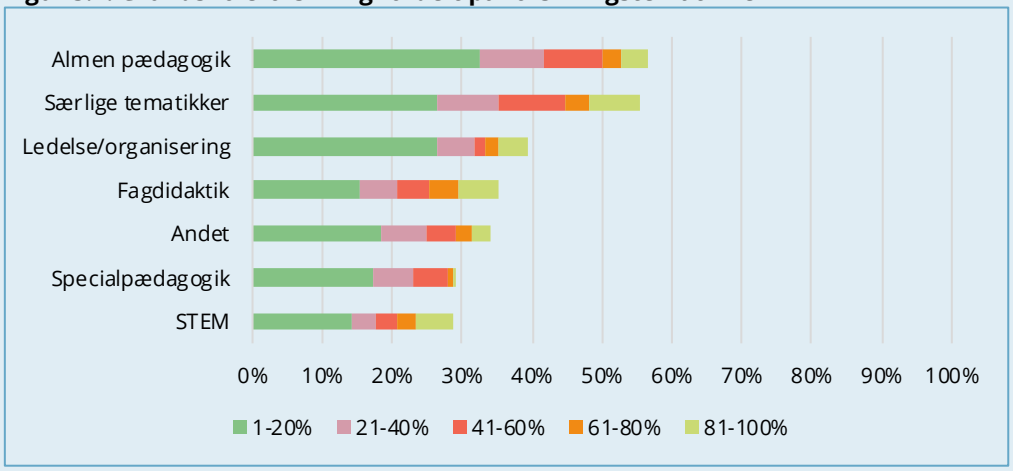
Figur 3.4 viser, hvordan forskere inden for grundskoleområdet har angivet, at de anvender deres forskningstid.

Godt 55 pct. af forskerne angiver, at de har anvendt forskningstid inden for almen pædagogik. En tilsvarende høj andel har forsket i særlige tematikker.

Knap 30 pct. af forskerne angiver, at de har brugt en del af deres forskningstid på STEM-området.

Generelt for grundskoleområdet gælder det, at forskerne ofte bruger tid på flere af de skitserede tematikker.

Figur 3.4. Grundskoleforskning fordelt på forskningstematikker

Kilde: Spørgeskema blandt forskere inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.
Note: n=275 Figuren er baseret på respondenter, der har angivet at have haft forskningsaktiviteter inden for grundskoleområdet. Andelen, der har angivet at have brugt 0 pct. på området, er ikke afbildet i figuren.

3.8 Karakteren af den udførte forskning II

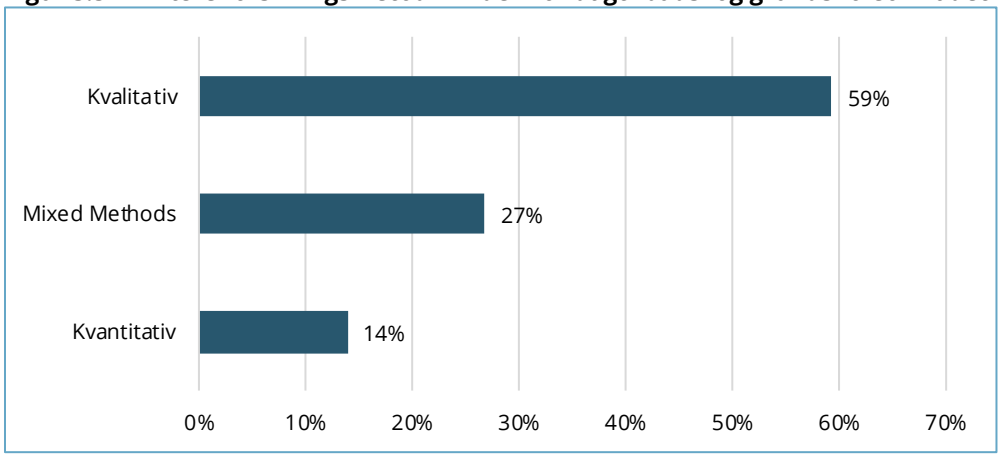
Forskningsmetoder

I spørgeskemaundersøgelsen blandt forskere er de også blevet bedt om at angive, om de i deres forskning overvejende benytter sig af kvalitative metoder, kvantitative metoder eller en blanding af de to. Resultaterne er vist i figur 3.5.

Som det fremgår af figuren, er kvalitative metoder den mest benyttede metode inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet. Knap 60 pct. har angivet denne metodik som deres primære.

Ca. hver fjerde forsker benytter blandede metoder i deres forskningsarbejde, mens 14 pct. primært anvender en kvantitativ tilgang.

Figur 3.5 Primære forskningsmetodik inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet

Kilde: Spørgeskema blandt forskere inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.
Note: n=315.

Aldersgrupper

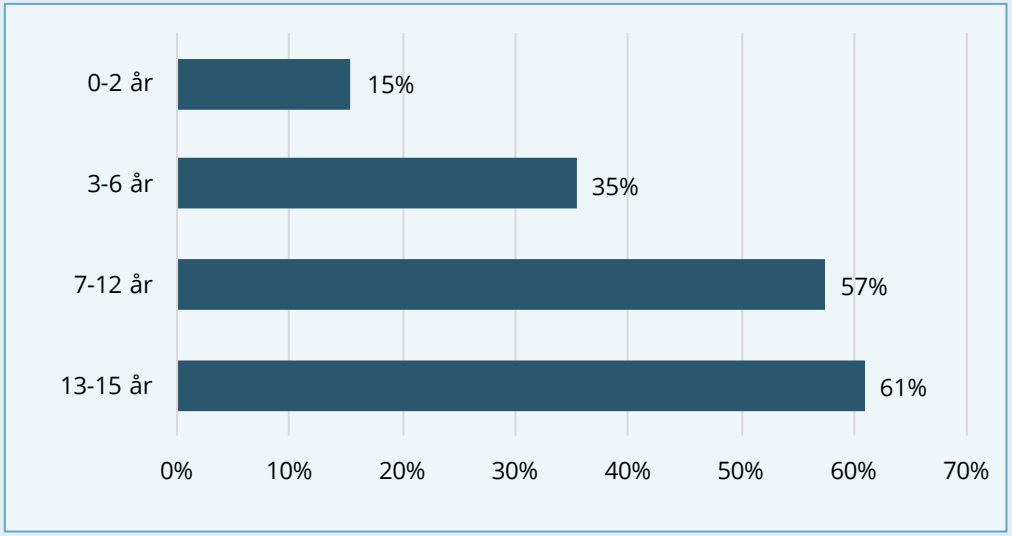
Til højre er angivet hvilke aldersgrupper, respondenternes forskning primært omhandler. Forskerne har haft mulighed for at vælge flere svarmuligheder. Derfor summerer de ikke op til 100 pct.

Flest forskere angiver, at deres forskning omhandler børn i aldersgrupperne 7-12 år og 13-15 år - det vil sige grundskolealderen.

På dagtilbudsområdet retter en relativ høj andel af forskningen sig mod aldersgruppen 3-6 år, mens kun 15 pct. angiver, at deres forskning primært vedrører de 0-2-årige.

Da grundskoleområdet er væsentligt større end dagtilbudsområdet, jf. figur 3.1., er det ikke overraskende, at størstedelen af forskerne primært er beskæftiget med forskning, der omhandler børn i skolealderen.

Figur 3.6 Primære aldersgruppe inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet

Kilde: Spørgeskema blandt forskere inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.
Note: n=315.

3.9 Dagtilbuds- og grundskoleforskning i en dansk sammenligning

Som grundlag for at vurdere omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet har vi sammenlignet udgiftsniveauet for 2018 med en række udvalgte forskningsområder.

Som tidligere nævnt opgør Danmarks Statistik kun omfanget af offentlig udført forskning på en række særligt udvalgte strategiske forskningsområder. Forskningsområderne i figur 3.7. er udvalgt, da disse ikke forventes at være overlappende med den forskning, der udføres inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Forsknings- og udviklingsmidler inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet sammenlignet med andre forskningsområder

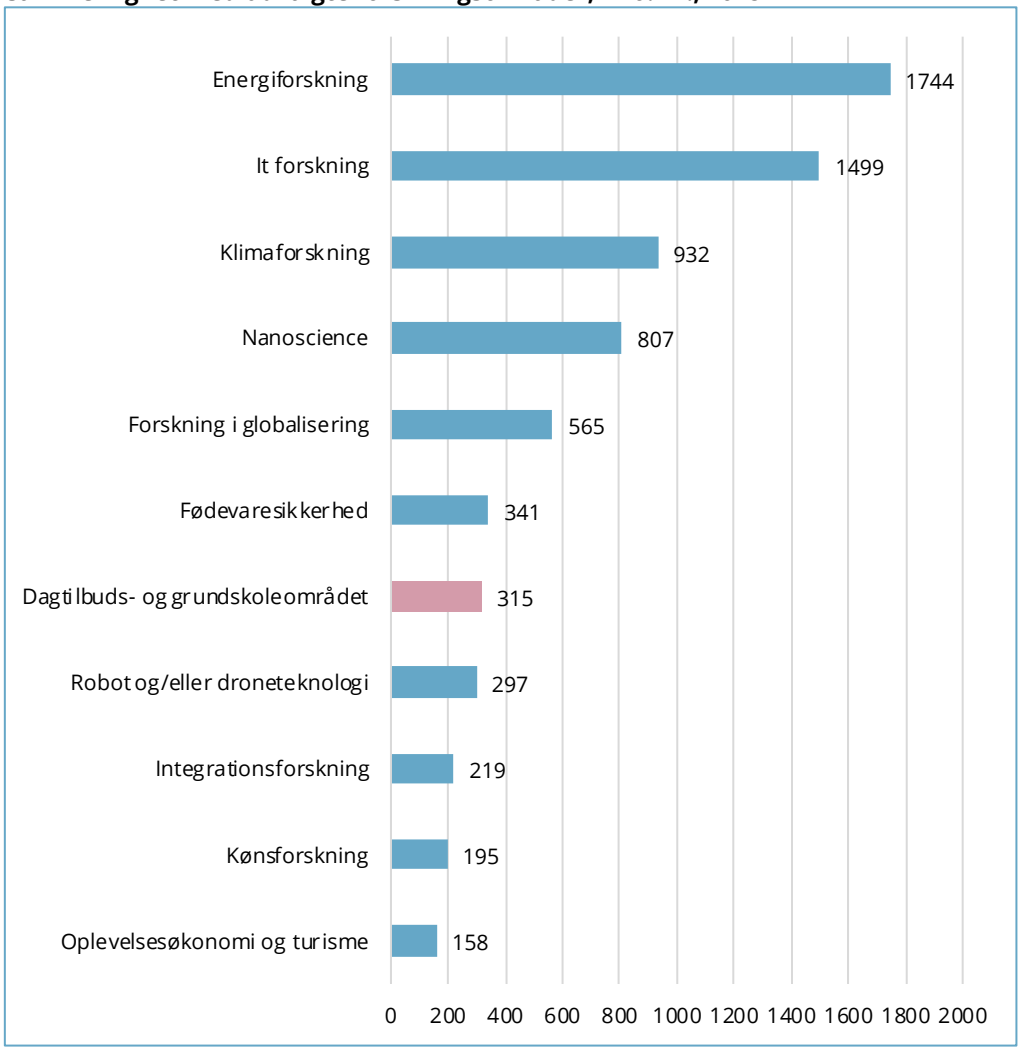
Omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet i 2018 var på omtrent samme niveau som forskning inden for de strategiske forskningsområder robot- og/eller droneteknologi samt fødevaresikkerhed.

Der blev i 2018 forsket i globalisering i det offentlige for 565 mio. kr., hvilket er omkring 250 mio. kr. mere end på dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Som tidligere beskrevet blev der i 2018 afholdt forskningsaktiviteter alene inden for grundskoleområdet svarende til 239 mio. kr., hvilket ligger på et nogenlunde samme niveau som integrationsforskning.

Tilsvarende blev der udført forskning inden for dagtilbudsområdet for 76 mio. kr. i 2018.

Figur 3.7. Omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet sammenlignet med udvalgte forskningsområder, mio. kr., 2018

Kilde: Danmarks Statistik og spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.
Note: Sammenligningen mellem andre forskningsområder er baseret på Danmarks Statistiks opgørelse af strategiske forskningsområder (FOUOFF 5). 2018-tallene er foreløbige. Det skal bemærkes, at opgørelsen af de andre, strategiske forskningsområder er indsamlet af Danmarks Statistik og derfor ikke anvender samme metodik som nærværende kortlægning.

3.10 Udviklingen af dagtilbuds- og grundskoleområdet

Kvalificering af resultater fra spørgeskemaundersøgelsen

Den gennemførte spørgeskemaundersøgelse afdækker kun omfanget af forskningen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet for et enkelt år. Det er således ikke muligt på den baggrund at vurdere udviklingen på området.

Der er derfor gennemført en række interviews med institutledere og forskningsansvarlige fra de danske forskningsmiljøer, som tegner sig for en betydelig del af forskningen på dagtilbuds- og grundskoleområdet[3].

Formålet med interviewene er at få en forståelse af, hvordan forskningsfeltet har udviklet sig inden for de seneste år. Interviewene er gennemført med institutledere med henblik på at få deres vurdering af følgende:

- Udviklingen i antal FoU-årsværk beskæftiget inden for hhv. dagtilbuds- og grundskoleområdet.
- Udviklingen i det samlede forskningsbudget.
- Udviklingen i finansieringskilder.

Generel stigning i antal årsværk og forskningsbudgetter på dagtilbuds- og grundskoleområdet

Generelt vurderer de interviewede institutledere, at der over de seneste år har været en stigning i omfanget af forskningen på dagtilbuds- og grundskoleområdet.

På nogle institutter/miljøer er der tale om en ganske markant stigning (en fordobling eller mere), mens andre har oplevet en pæn, men dog mere moderat stigning.

Et enkelt forskningsmiljø vurderer, at niveauet har været stabilt. Stigningen i antal årsværk følges ligeledes af en stigning i det samlede forskningsbudget på dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Flere institutledere vurderer dog, at stigningen inden for grundskoleområdet over de seneste år har været større, end det er tilfældet for dagtilbudsområdet.

Årsager til den stigende forskningsindsats

Der er, ifølge de interviewede institutledere, en række forskellige årsager til, at forskningsfeltet har været voksende over de seneste år:

- Flere private fonde har gennem de senere år afsat langt flere midler til forskning på grundskoleområdet – særligt inden for STEM-fagene. Det gælder fx Novo Nordisk Fonden, Lundbeckfonden og Villum Fonden.
- Ph.d.-rådet for uddannelsesforskning har afsat midler til at uddanne ph.d.er på uddannelsesområdet i samarbejder mellem universiteter og professionshøjskoler.
- Dagtilbuds- og grundskoleforskning er på nogle institutioner udvalgt som et særligt satsningsområde, som man har ønsket at styrke – og derfor har sat interne midler af til.
- Ministerier (deriblandt BUVM) har i stigende grad afsat midler til uddannelses- og grundskoleforskning.

På baggrund af interviewene tegner der sig et billede af, at dagtilbuds- og grundskoleområdet er et forskningsfelt, som har været i vækst over de seneste år.

Det er dog væsentligt at bemærke, at konklusionerne fra interviewene ikke er dækkende for hele den offentlige forskningssektor, da der kun er gennemført interviews med udvalgte institutledere. Det er derfor ikke muligt at drage en entydig konklusion på udviklingen af forskningsfeltet på baggrund af interviewene alene.

[3] Se Bilag C for en oversigt over interviewede institutledere.

4

Den interne finansiering af dagtilbuds- og grundskoleforskning

4.1 Internt finansieret forskning I

Den internt finansierede dagtilbuds- og grundskoleforskning

De følgende opgørelser vedrører forskningspersonalet inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet på de danske videninstitutioner. Det er kun muligt at opgøre forskningspersonale for den del af forskningen, der i 2018 var finansieret af interne midler.

Det skal bemærkes, at det ikke var muligt for TrygFondens Børneforskningscenter at opgøre deres internt finansieret forskning på medarbejderniveau. Det betyder, at deres forskningsaktiviteter ikke indgår i opgørelserne i kapitel 4.

Omfanget af internt finansieret forskning i 2018 udgjorde 174 mio. kr., mens omfanget af eksternt finansieret forskning var 141 mio. kr., jf. figur 3.2.

Forskernes stillingsbetegnelser

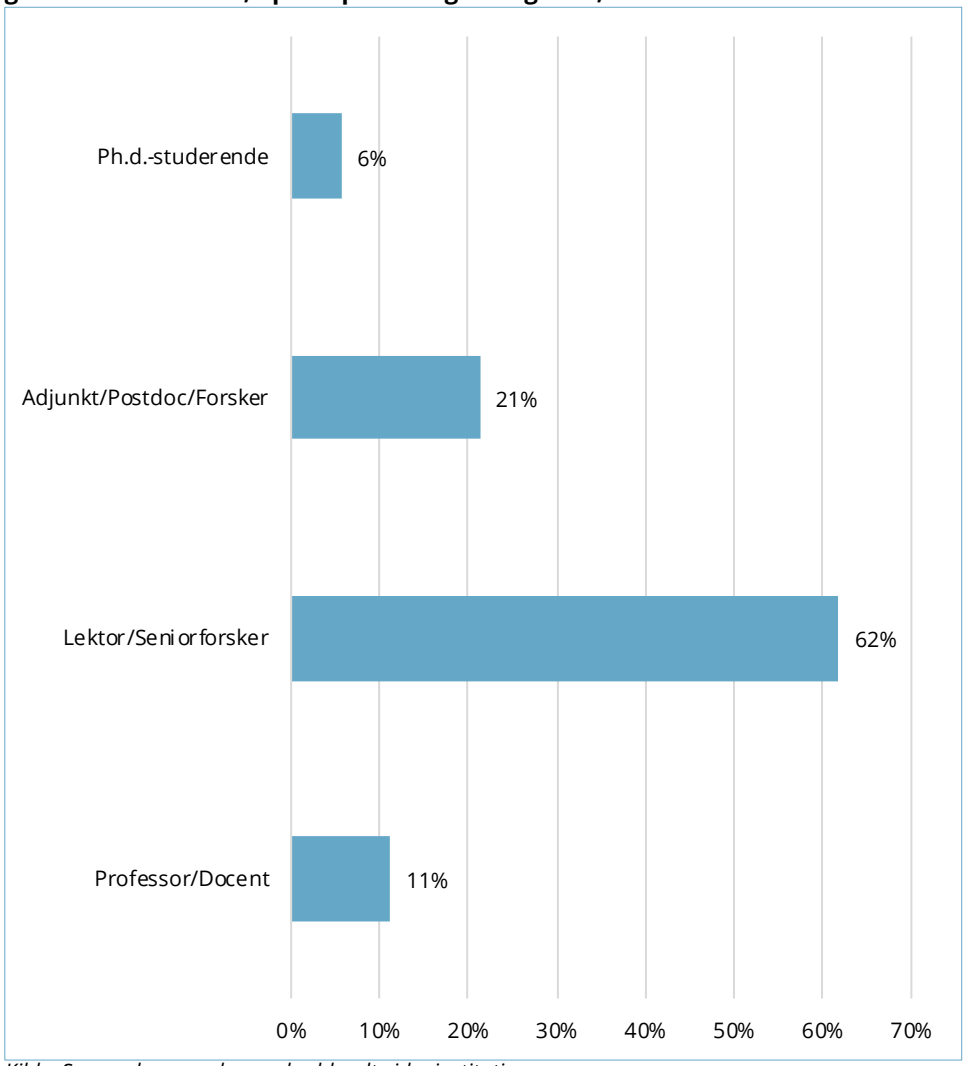
Figur 4.1 viser de internt finansieret forskere, opdelt på stillingskategorier.

Det fremgår, at lektorer og seniorforskere udgør den største del af forskningspersonalet, der i 2018 udførte internt finansieret forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet. Denne gruppe af forskere udgør samlet set 62 pct. af forskningspersonalet.

Dernæst følger adjunkter, postdocs og forskere, som tilsammen udgør 21 pct. af personalet. Professorer og docenter udgør 11 pct., mens de ph.d.-studerende udgør 6 pct. af det samlede personale.

Der er forskel på, hvor stor en andel af arbejdstiden forskere med de forskellige stillingsbetegnelser anvender på området. De ph.d.-studerende vil ofte anvende op imod 80-90 pct. af deres arbejdstid på forskningsfeltet, mens en lektor anvender noget mindre tid. Dette skyldes, at lektorer og professorer har andre arbejdsopgaver såsom tilrettelæggelse af undervisning, vejledning, skrive ansøgninger om forskningsmidler, etc. Dette udgør ikke en ligeså stor del af arbejdstiden hos en ph.d.-studerende eller postdoc.

Figur 4.1. Internt finansieret FoU-personale inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, opdelt på stillingskategorier, 2018.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.
Note: Ovenstående opgørelse er kun baseret på den forskning, der er finansieret af interne midler. Det skal bemærkes, at TrygFondens Børneforskningscenter ikke indgår i ovenstående opgørelse, da det ikke har været muligt for institutionen at opgøre deres aktiviteter på medarbejderniveau.

4.1 Internt finansieret forskning II

For at vurdere fordelingen af forskere inden for hhv. dagtilbuds- og grundskoleområdet er institutionerne blevet bedt om at angive antallet af aktive forskere opgjort på delområder.

De følgende opgørelser er baseret på antallet af forskere, der i 2018 var finansieret af interne midler, og indbefatter derfor ikke forskere med forskningsaktiviteter, der alene var finansieret med eksterne midler.

Fordeling af forskere på forskningsområder

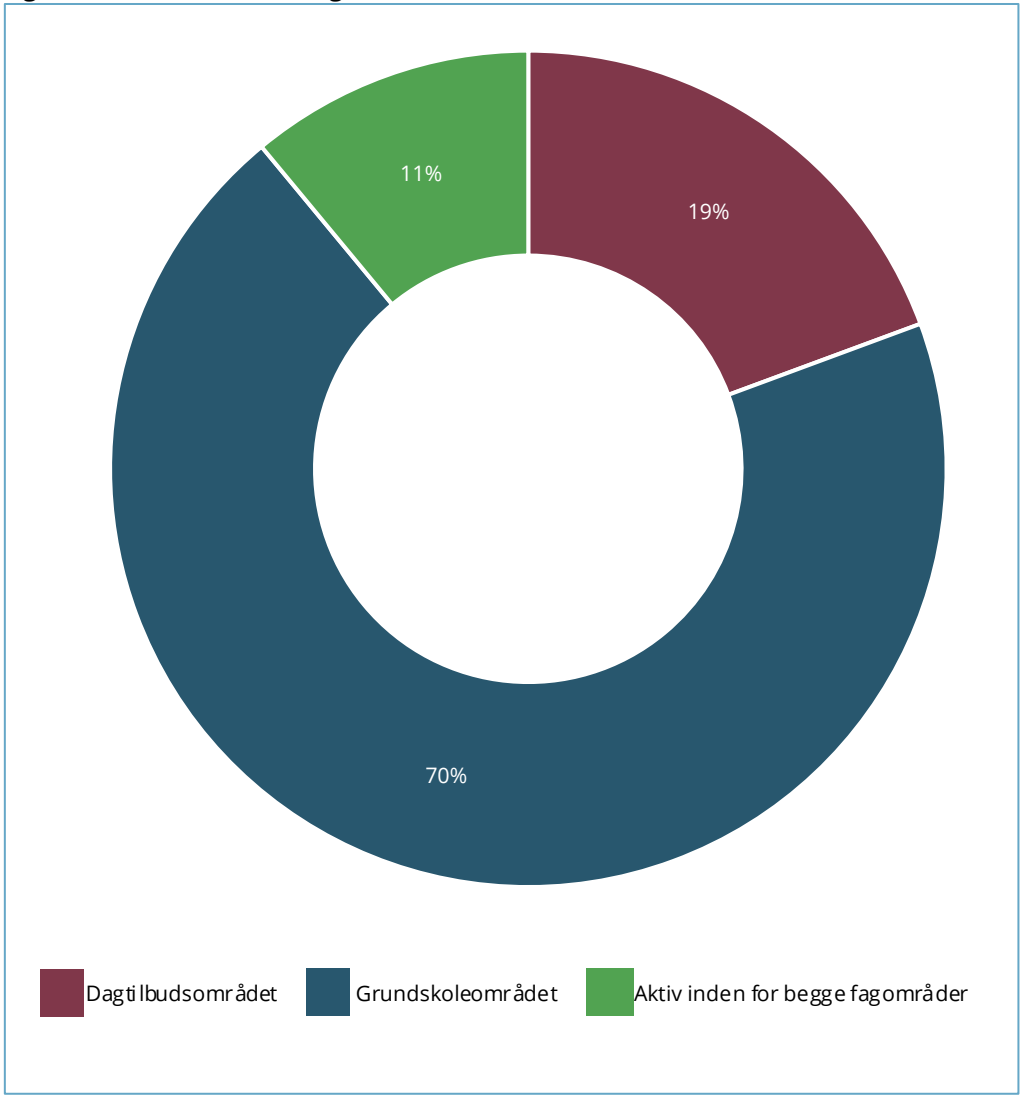
I 2018 var der i alt 754 forskere, som havde forskningsaktiviteter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet finansieret af interne midler.

Heraf havde 525 forskere - svarende til 70 pct. af forskerne - udelukkende forskningsaktiviteter inden for grundskoleområdet, jf. figur 4.2.

Tilsvarende var der 146 forskere, som kun var forskningsaktive inden for dagtilbudsområdet. Dette svarer til 19 pct. af forskerne ved de danske videninstitutioner.

En mindre gruppe på 83 forskere havde aktiviteter inden for begge forskningsområder. Denne gruppe svarer til 11 pct. af forskerne.

Figur 4.2. Primære forskningsområde for internt finansierede forskere, 2018

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.
Note: Ovenstående opgørelse er kun baseret på den forskning, der er finansieret af interne midler. Det skal bemærkes, at TrygFondens Børneforskningscenter ikke indgår i ovenstående opgørelse, da det ikke har været muligt for institutionen at opgøre deres aktiviteter på medarbejderniveau.

4.2 Internt finansieret forskning III

Antal årsværk inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet på videninstitutioner

Forskere i det offentlige bruger sjældent al deres arbejdstid på et enkelt forskningsområde. Som oftest vil de også være beskæftiget med andre arbejdsopgaver såsom undervisning, vejledning eller forskning i flere forskellige forskningsområder.

Derfor har vi i undersøgelsen bedt institutionerne om at opgøre omfanget af forskernes aktiviteter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet som andel af et samlet årsværk. På den baggrund er det muligt at opgøre det antal årsværk inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, der i alt blev finansieret via interne midler i 2018. Det skal bemærkes, at en sådan opgørelse naturligvis er forbundet med usikkerhed, da det er vanskeligt at opgøre andele af arbejdstid præcist.

Tabel 4.1 viser det estimerede antal FoU-årsværk opdelt på fagområder.

Det anslås, at der samlet set i 2018 var 228 forskningsårsværk inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, som var finansieret af interne midler.

I 2018 blev der finansieret forskning med interne midler ved de danske videninstitutioner, svarende til 170 FoU-årsværk. Tilsvarende blev der i 2018 finansieret forskning med interne midler svarende til 58 FoU-årsværk inden for dagtilbudsområdet.

Det er forventeligt, at der ses et større antal FoU-årsværk inden for grundskoleområdet, da omfanget af internt finansieret forskning inden for dette felt i 2018 udgjorde 131 mio. kr. imod 43 mio. kr. inden for dagtilbudsområdet, jf. figur 3.2.

Tabel 4.1. Estimeret antal forskningsårsværk finansieret af interne midler, opdelt på fagområder

Fagområde	Antal årsværk
Dagtilbudsområdet	58
Grundskoleområdet	170
Dagtilbuds- og grundskoleområdet, i alt	228

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.
Note: Ovenstående opgørelse er kun baseret på den forskning, der er finansieret af interne midler. Det skal bemærkes, at TrygFondens Børneforskningscenter ikke indgår i ovenstående opgørelse, da det ikke har været muligt for institutionen at opgøre deres aktiviteter på medarbejderniveau

5

Den eksterne finansiering af dagtilbuds- og grundskoleforskning

5.1 Eksternt finansieret forskning

Ekstern finansiering af dagtilbuds- og grundskoleforskning

I spørgeskemaundersøgelsen blev institutionerne også bedt om at angive omfanget af eksternt finansieret forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Samlet set blev der i 2018 afholdt eksternt finansieret forskning for 141 mio. kr. på de højere læreanstalter, jf. figur 3.2. Heraf blev der finansieret forskning for 108 mio. kr. inden for grundskoleområdet, mens det tilsvarende tal for dagtilbudsområdet er 33 mio. kr.

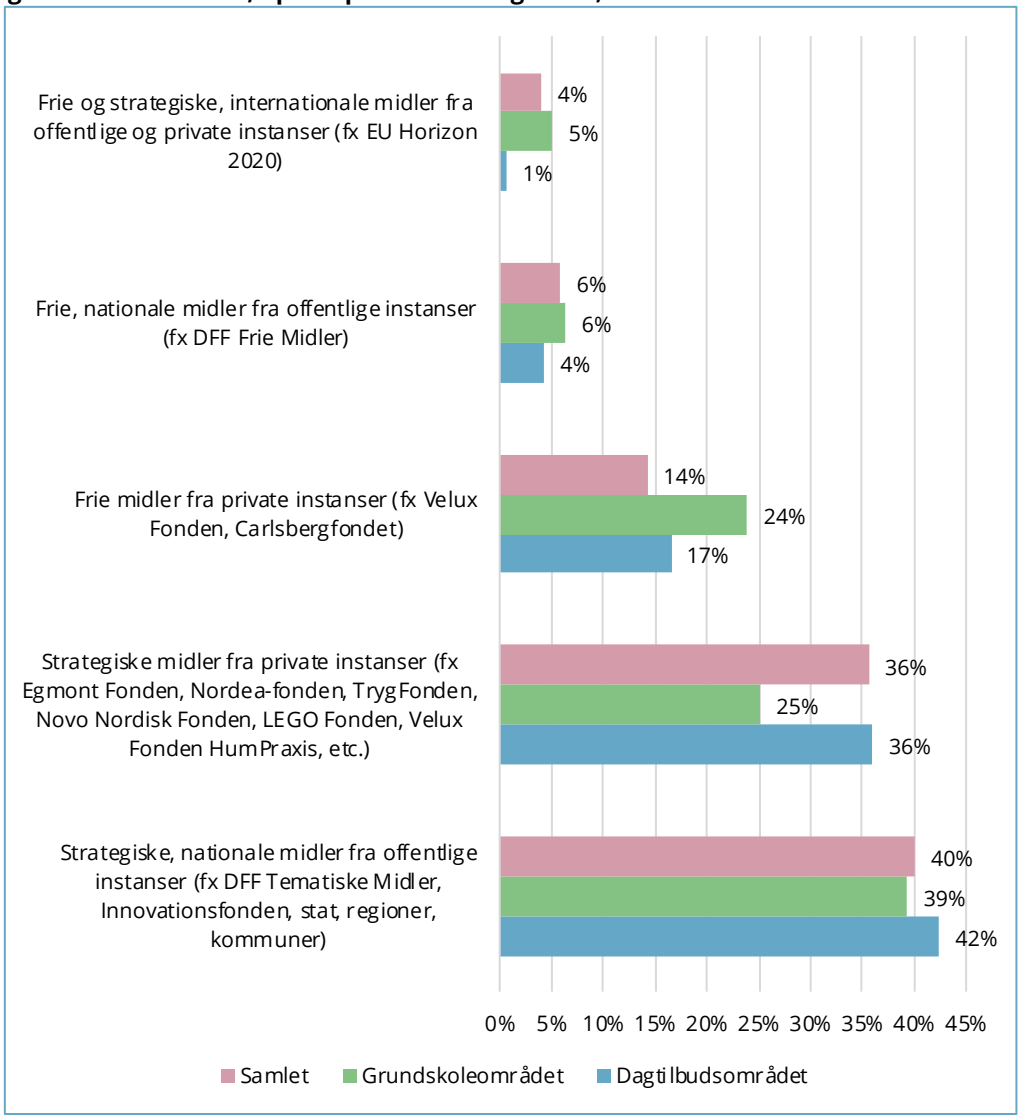
Størstedelen af den eksterne finansiering inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet stammer fra strategiske midler fra offentlige instanser, der udgør 40 pct. af de samlede eksterne midler, jf. figur 5.1.

Dernæst følger strategiske midler fra private fonde såsom Nordea-fonden og TrygFonden, der i 2018 udgjorde 36 pct. af den samlede eksterne finansiering, mens de frie midler fra de private fonde udgjorde 14 pct. af den eksterne finansiering. Forskningsmidler fra de private fonde udgjorde 50 pct. af den eksterne finansiering, og fondene spiller således en central rolle på området.

Mønsteret i de eksterne finansieringskilder er relativt ens mellem dagtilbuds- og grundskoleområdet. Dog udgør frie midler fra de private fonde en større andel af den eksterne finansiering inden for grundskoleområdet, end det er tilfældet for dagtilbudsområdet. Til gengæld stammer en større del af finansieringen inden for dagtilbudsområdet fra strategiske midler fra de private fonde.

Det er kun en mindre andel af den eksterne finansiering, der stammer fra internationale kilder. Samlet set udgør disse blot 4 procent af den samlede eksterne finansiering. Dette er et lavere niveau end for den samlede offentlige forskning, hvor midler fra EU's rammeprogram for forskning og innovation (Horizon 2020) udgør 11 pct. af den samlede eksterne finansiering i 2018.

Figur 5.1. Ekstern finansiering af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, opdelt på finansieringskilde, 2018

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt videninstitutioner.
Note: Ovenstående opgørelse er kun baseret på den forskning, der er finansieret af eksterne midler. DFF= Danmarks Frie Forskningsfond.

5.2 Ekstern finansiering fra offentlige forskningsfonde

Konkurrenceudsatte offentlige forskningsmidler

Offentlige konkurrenceudsatte bevillinger uddelt gennem statslige fonde, såsom Danmarks Frie Forskningsfond, er en væsentlig finansieringskilde til forskningen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, jf. figur 5.1.

Størstedelen af disse midler er ikke øremærket et særligt forskningsområde, men uddeles i fri konkurrence mellem forskningsinstitutionerne. En del af de offentlige forskningsmidler uddeles dog som strategiske forskningsmidler, hvilket betyder, at de er bundet til et særligt forskningsfelt.

De strategiske forskningsmidler er interessante i forhold til kortlægningen, da disse i en vis udstrækning afspejler en politisk prioritering af et forskningsområde. Det er derfor relevant at afdække, hvorvidt dagtilbuds- og grundskoleforskning prioriteres som en del af den offentlige, strategiske forskning.

Strategiske midler på forskningsreserven

Hvert år prioriteres der midler til en række strategiske forskningsområder fra forskningsreserven. For bl.a. at understøtte denne prioritering publicerede Uddannelses- og Forskningsministeriet i 2017 rapporten "FORSK2025", der giver et overblik over fremtidens vigtige forskningsområder.

Et af forskningsområderne, som fremhæves, er "*Børn, Unge og Fremtidens uddannelse*", hvor dagtilbuds- og grundskoleområdet betones som vigtigt, og der anbefales flere strategiske forskningsinvesteringer inden for området.

For at afdække hvorvidt forskning i dagtilbuds- og grundskoleområdet har været politisk prioriteret, har vi gennemgået de seneste tre års fordelinger af forskningsreserven, jf. tabel 5.1.

Som det kan ses i tabellen, er der over de seneste tre år øremærket offentlige forskningsmidler til forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.

I 2018 og 2019 blev der også afsat hhv. 63,9 mio. kr. og 49,3 mio. kr. til det overordnede forskningstema "*Mennesker og Samfund",* hvoraf en del af midlerne benyttes til forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet. Det er langt fra alle de afsatte midler inden for "*Mennesker og Samfund*", som vil blive fordelt til forskning på dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Der blev dog i både 2018 og 2020 øremærket hhv. 19,7 mio. kr. og 21 mio. kr. til forskning i tidlig indsats. I bevillingen fra 2020 lægges desuden vægt på, at den udførte forskning er anvendelses- og praksisorienteret, hvilket er en af professionshøjskolernes forskningsmæssige styrker.

At der i udmøntningen af forskningsreserven over de seneste tre år er afsat strategiske forskningsmidler til dagtilbuds- og grundskoleområdet indikerer, at forskningsområdet har en vis politisk prioritering.

Tabel 5.1 Strategiske forskningsmidler til dagtilbuds- og grundskoleområdet fra forskningsreserven

Finansår	Strategiske bevillinger
2018	19,7 mio. kr. til forskning i *tidlig indsats* med formålet om at dokumentere indsatser, der bedst understøtter børns trivsel, udvikling og læring. 63,9 mio. kr. til FORSK2025-området "*Mennesker og Samfund*". Heraf skal en del af midlerne understøtte praksisnær forskning, der kan styrke videngrundlaget inden for daginstitutionsområdet.
2019	49,3 mio. kr. til FORSK2025-området "*Mennesker og Samfund*". En del af midlerne skal understøtte praksisnær og anvendelsesorienteret forskning, der sigter på at styrke professionernes arbejde med bl.a. børn og unge på dagtilbuds- og uddannelsesområdet.
2020	21 mio. kr. til forskning i tidlige indsatser skal bl.a. bidrage til at dokumentere effekten af forskellige former for tidlige og forebyggende indsatser, som kan understøtte børn og unges trivsel, udvikling og læring. I uddelingen prioriteres anvendelsesorienteret forskning og de praksisorienterede forskningsmiljøer.

Kilde: Finansloven 2018-2020.
Note: De strategiske midler afsættes som del af de årlige forhandlinger om forskningsreserveren. Det skal bemærkes, at tabellen afspejler, hvornår forskningsmidlerne er bevilliget, hvilket ikke er ensbetydende med, at de er blevet afholdt i samme år.

5.3 Ekstern finansiering fra private forskningsfonde

De private fonde

De private fonde spiller en væsentlig rolle i finansieringen af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.

De private fonde har meget forskellige profiler i forhold til, hvilken type forskning de finansierer, samt størrelsen på deres bevillinger. For at tegne et billede af hvilke forskningsområder, de private fonde prioriterer inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, har vi gennemgået udvalgte fondes bevillinger inden for de seneste år.

Tabel 5.2 giver et overblik over en række private fonde og deres strategiske satsninger inden for forskningsområdet. Tabellen er ikke udtømmende for fondenes aktiviteter inden for feltet.

Overordnet set er der en række private fonde, som uddeler midler inden for området. Bl.a. støtter TrygFonden forskning inden for både dagtilbuds- og grundskoleområdet og har et forskningscenter på Aarhus Universitet. BUPL har også støttet et forskningscenter – placeret på Roskilde Universitet - der fokuserer på dagtilbudsområdet.

Dertil er der flere af de store fonde inden for det sundhedsvidenskabelige område, såsom Novo Nordisk Fonden og Lundbeckfonden, der er begyndt at støtte aktiviteter, der har til formål at øge STEM-kompetencerne i folkeskolen.

Der tegner sig generelt et billede af, at de private fonde over de seneste år har fået et større fokus på dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Det skal dog bemærkes, at tabellen ikke er udtømmende og repræsenterer nedslag på enkelte, udvalgte satsningsområder for de private fonde.

Tabel 5.2 Udvalgte strategiske satsninger for de private fonde

Fond	Forskningsfokus	Større investeringer
TrygFonden	TrygFonden har bl.a. fokus på børns trivsel med henblik på at skabe lige chancer for alle børn.	*TrygFondens Børneforskningscenter:* Fonden etablerede børneforskningscenteret (AU) i 2013 med en bevilling på 60 mio. kr. og yderligere 40 mio. kr. i 2019.
Nordea-fonden	Nordea-fonden har fokus på at styrke børns trivsel samt på tidlig indsats. Forskningsprojekterne omhandler dels de forhold, der er vigtige for en god start på livet og dels børns adfærd.	*iMMOW!:* Forskningsprojektet har til formål at afdække, hvilke bevægelsesaktiviteter der bedst fremmer elevers trivsel og læring. Støttet med 5,7 mio. kr. til VIA University College.
Novo Nordisk Fonden	Novo Nordisk Fonden støtter forskningsprojekter, der har fokus på udvikling af STEM-kompetencer blandt unge.	*Krible krable – flere små forskere i naturen:* Projektet har som formål at understøtte småbørns begyndende, naturvidenskabelige dannelsesrejse med særligt fokus på smådyr, natur og science. Støttet med 17 mio. kr.
Lundbeckfonden	Lundbeckfonden har fokus på STEM-området og støtter forskningsprojekter, der skal fremme elevernes læring og løfte det faglige niveau i STEM-fagene.	*Engineering i skolen:* Projektets formål er at integrere "engineering" i STEM-undervisning i grundskolen. Støttet med 5 mio. kr.
Villum/Velux Fonden	Villum/Velux Fonden har bl.a. fokus på, at børn opbygger en "science-kapital", hvilket indebærer forskningsprojekter, der bidrager til, at børn og unge opbygger STEM-kompetencer.	*Børn og Unge i Danmark:* Projektets formål er at få frembragt et solidt videngrundlag om velfærd og trivsel i den danske børnebefolkning, der bl.a. kan danne grundlag for at igangsætte nye indsatser på det børnesociale område. Støttet med 4,2 mio. kr. til VIVE.
BUPL Forskningsfond	Fonden støtter forskelligartet forskning inden for det pædagogiske område med et fokus på dagtilbuds- og grundskoleområdet.	*Center for Daginstitutionsforskning:* BUPL er initiativtager til centeret på RUC, der forsker i vuggestuer, børnehaver og institutioner med børn i alderen 0-6 år.

Kilde: Bevillingsoversigter fra de private fonde.
Note: Tabellen er ikke udtømmende for bevillinger givet af de private fonde til området.

Bilag

1. Spørgeskema blandt institutioner
2. Spørgeskema blandt forskere
3. Interviewguide og –deltagere

Bilag A: Spørgeskemaundersøgelse blandt institutioner og institutter I

Afgræsning af institutioner

For at kortlægge omfanget af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet har vi udsendt en spørgeskemaundersøgelse til de største institutioner inden for området.

Denne tilgang er valgt, da det ikke er muligt at opgøre omfanget af forskning inden for feltet på baggrund af eksisterende datakilder. Tabel A.1. er en oversigt over de institutioner og institutter, der har bidraget til kortlægningen.

Den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI) er anvendt til at udvælge institutter på universiteterne til undersøgelsen. For at afgrænse relevante institutter er der taget udgangspunkt i antallet af forskere, der har publiceret i tidsskrifter indekseret under BFI-Faggruppen "*Pædagogik, uddannelse og didaktik*".

Der er foretaget en kvalitetssikring af tidsskrifterne inden for faggruppen, hvor tidsskrifter, der ikke vurderes relevante, er frasorteret. Dette drejer sig blandt andet om tidsskrifter, som kun fokuserer på læring i de højere læreanstalter.

Institutter, som har haft flere forskere tilknyttet, og som i perioden 01.01.2013 – 31.12.2017 har publiceret i de udvalgte tidsskrifter fra BFI-Faggruppen, er blevet inviteret til at deltage i undersøgelsen.

De udvalgte institutter er efterfølgende blevet kvalitetssikret af den tilknyttede styregruppe, hvor listen samtidig blev suppleret med yderligere institutter.

Alle professionshøjskoler blev i udgangspunktet inkluderet i undersøgelsen på nær Danmarks Medie og Journalisthøjskole. Denne professionshøjskole blev udeladt fra undersøgelsen, da de ikke vurderes at have nævneværdig aktivitet inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet.

Tabel A.1. Institutioner, der har bidraget til kortlægningen

Institution	Institutter
Københavns Universitet	Institut for Idræt og Ernæring Institut for Psykologi Institut for Naturfagenes Didaktik Institut for Statskundskab Institut for Datalogi Institut for Økonomi
Aarhus Universitet	Institut for Statskundskab Psykologisk Institut Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse TrygFondens Børneforskningscenter
Aalborg Universitet	Institut for Kommunikation og Psykologi Institut for Kultur og Læring
Syddansk Universitet	Institut for Kulturvidenskaber
Roskilde Universitet	Institut for Mennesker og Teknologi Center for Daginstitutionsforskning
Copenhagen Business School	Institut for Ledelse, Samfund og Kommunikation (MSC) Institut for Organisation
Københavns Professionshøjskole	
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	
Professionshøjskolen Absalon	
University College Syddanmark	
University College Nordjylland	
VIA University College	

Bilag A: Spørgeskemaundersøgelse blandt institutioner og institutter II

Kortlægning af forskning inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet

I det spørgeskema, institutionerne modtog, blev de bedt om at opgøre deres forbrug i 2018 på forskningen inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet som hele samt fordelt på de to forskningsområder. Afgræsningen af forsknings- og udviklingsaktiviteter tager udgangspunkt i Frascati-manualen og indeholder aktiviteter, der ligger inden for grundforskning samt anvendt forskning og udvikling. Derved er nedenstående ikke inkluderet i opgørelsen:

- Midler til kompetenceudvikling indgår ikke, heller ikke hvis de er en del af et forskningsprojekt.
- Indtægtsdækket virksomhed og konsulentydelser indgår ikke.

For at sikre en høj validitet i undersøgelsen blev der nedsat en styringsgruppe med deltagelse af forskere fra Aarhus Universitet og Københavns Professionshøjskole, der har bidraget til udviklingen af spørgeskemaet.

Institutionerne blev i spørgeskemaet bedt dels om at opgøre omfanget af internt finansieret forskning samt dels om at opgøre omfanget af eksterne midler anvendt på forskningsfelterne.

For de interne midler blev institutionerne bedt om at opgøre den allokerede forskningstid pr. medarbejder inden for forskningsfeltet som en procentdel af medarbejdernes samlede årsværk. Institutionerne blev også bedt om at fordele den enkelte medarbejders tid på området mellem hhv. dagtilbuds- og grundskoleområdet.

På den baggrund har vi udregnet det samlede omfang af internt finansieret forskning ved brug af omkostningsnøglen i tabel A.2. Hvis eksempelvis en forsker på professorniveau i 2018 brugte 50 pct. af sin arbejdstid på forskningsaktiviteter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, svarer dette til en udgift på 400.000 kr. For ph.d.-studerende med delt tilknytning mellem to institutioner blev den årlige omkostning på 600.000 kr. fordelt ligeligt mellem de to institutioner.

Tabel A.2. Oversigt over omkostningsnøgle til beregning af udgiftsniveau

Stillingsbetegnelse	Omkostningsnøgle per årsværk
Professor/Docent	800.000 kr.
Lektor/Seniorforsker	700.000 kr.
Adjunkt/Postdoc/Forsker	600.000 kr.
Ph.d.-studerende	600.000 kr.

I opgørelsen af de eksterne midler blev institutionerne bedt om at opgøre det samlede omfang af eksternt finansieret forskning i 2018 og fordelt på de to forskningsområder.

Derudover blev institutionerne yderligere bedt om at opgøre omfanget af eksternt finansieret forskning fordelt på fem underliggende finansieringskilder, jf. tabel A.3.

Tabel A.3. Oversigt over eksterne finansieringskilder

Eksterne finansieringskilder
Frie, nationale midler fra offentlige instanser (fx DFF Frie Midler)
Strategiske, nationale midler fra offentlige instanser (fx DFF Tematiske Midler, Innovationsfonden, stat, regioner, kommuner)
Frie midler fra private instanser (fx Velux Fonden, Carlsbergfondet)
Strategiske midler fra private instanser (fx Egmont Fonden, Nordea-fonden, TrygFonden, Novo Nordisk Fonden, LEGO Fonden, Velux Fonden, HumPraxis, etc.)
Frie og strategiske, internationale midler fra offentlige og private instanser (fx EU Horizon 2020)

Bilag B: Spørgeskema blandt forskere

For at få en bedre forståelse af den forskning, der bedrives inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet, har vi også udsendt et kort spørgeskema til forskere ved offentlige videninstitutioner.

Spørgsmålene i undersøgelsen omhandler, hvilke primære forskningstematikker forskerne er beskæftiget med. Endvidere spørges til hvilke aldersgrupper, deres forskning primært omhandler, samt hvilken forskningsmetodik, de anvender.

Afgrænsning af forskerpopulationen

Populationen af forskere på universiteter er identificeret på baggrund af Den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI). For at afgrænse relevante forskere er der taget udgangspunkt i tidsskrifter indekseret under BFI-Faggruppen "*Pædagogik, Uddannelse og Didaktik*". Der er foretaget en kvalitetssikring af tidsskrifterne inden for faggruppen, hvor tidsskrifter, der ikke vurderes relevante, er frasorteret.

Forskere, der i perioden 01.01.2013 – 31.12.2017 har publiceret i et af de udvalgte tidsskrifter fra faggruppen, er udvalgt til undersøgelsen. Derefter blev igangværende ph.d.-studerende, som endnu ikke har publiceret, tilføjet via desk research. Forskere fra sundhedsfakulteter og udvalgte, naturvidenskabelige institutioner blev efterfølgende frasorteret.

Afgrænsningen af relevante forskere inden for professionshøjskolerne er foretaget på baggrund af institutionernes fælles platform – UC Viden. Alle forskere, der har publiceret mindst én publikation og er kategoriseret under "*Læring, pædagogik og undervisning*", er udtrukket til undersøgelsen.

Relevante forskere ved EVA og VIVE er udtrukket på baggrund af desk research på institutionernes hjemmeside.

Samlede forskerpopulation

Tabel B.1 er en oversigt over forskerpopulationen til spørgeskemaundersøgelsen. For hver institution kan man se antallet af forskere, der har modtaget spørgeskemaet, og hvor mange, som har besvaret.

Spørgeskemaet blev udsendt til 1.404 forskere. Heraf har 621 forskere besvaret spørgeskemaet, hvoraf 315 angav, at de har haft forskningsaktiviteter inden for dagtilbuds- og grundskoleområdet. Der er 24 forskere, som kun delvist har besvaret spørgeskemaet, der ikke indgår i analysen.

Tabel B.1. Overblik over forskerpopulation til spørgeskemaundersøgelse

Institution	Udsendt	Antal besvarelser	Heraf forskningsaktive på området
AU	353	166	105
AAU	146	51	25
KU	127	50	23
CBS	26	6	2
RUC	57	24	12
SDU	59	28	17
KP	191	85	32
VIA UC	124	61	34
UCL	56	31	10
PH Absalon	88	34	13
UC Syd	56	32	14
UCN	44	22	8
EVA	36	13	4
VIVE	41	18	16
Total	1.404	621	315

Bilag C: Interviewdeltagere

Der er gennemført 11 interviews med udvalgte institutledere og forskningsledere. Formålet med interviewene har været at få en forståelse af, hvordan forskningsfeltet har udviklet sig inden for de seneste år. Samtidig kan institutlederne bidrage til at belyse aktuelle barrierer og muligheder inden for forskningsområdet.

Interviewene har derfor fokuseret på institutledernes vurdering af følgende:

- Udviklingen i antal årsværk beskæftiget med dagtilbuds- og grundskoleforskning.
- Udviklingen i det samlede forskningsbudget.
- Udviklingen i finansieringskilder.

Derudover er de blevet bedt om at uddybe årsagerne til udviklingen på de anførte områder.

Tabel C.1. Oversigt over interviewpersoner

Institution	Institutter
Københavns Universitet	Institut for Naturfagenes Didaktik, sektionsleder Jan Alexis Nielsen
Aalborg Universitet	Institut for Kultur og Læring, institutleder Keld Thorgaard Institut for Kommunikation og Psykologi, institutleder Mikael Vetner
Syddansk Universitet	Institut for Kulturvidenskaber, institutleder Per Krogh Hansen
Roskilde Universitet	Institut for Mennesker og Teknologi, institutleder Anders Siig Andersen
Aarhus Universitet	Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, institutleder Claus Holm
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	Anvendt Forskning i Pædagogik og Samfund, Velfærdsforskning og HistorieLab, forskningschef Thomas Illum Hansen
UC Syd	Forskningschef Lene Mosegaard Søbjerg
Københavns Professionshøjskole	Institut for Pædagoguddannelse, leder af Forskning og Udvikling, Martin Bayer
Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)	Grundskoleområdet, områdechef Lise Tingleff Nielsen
Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE)	Børn og Uddannelse, forsknings- og analysechef Hanne Søndergård Pedersen

IRIS GROUP
JORCKS PASSAGE 1B, 4. SAL | DK-1162 KØBENHAVN K
IRISGROUP@IRISGROUP.DK | WWW.IRISGROUP.DK